

SKLAPATELJ: HRVATSKI FILMSKI SKLADATELJI – BRAĆA SINKAUZ

27. studenoga 2023. Igor Yuri Jurilj

Foto: Dubravka Turić

Vrijeme čitanja: 8 minute

Skladatelji filmske glazbe nevidljivi su mađioničari emocija kojima upravljaju u pozadini naših uranjanja u tuđe istine u 24 sličice u sekundi. Oni postavljaju ton i temelje mostova između filma, kulture i glazbenog svijeta. Njihove note nisu samo doprinosi filmu, već i zvučno tkivo naše kulture koje prečesto pada u tišinu pozadine. Skladatelji koji dolaze nakon zadnjeg udarca filmske klape arhitekti su naših gledateljskih iskustava.

Alen i Nenad Sinkauz

Razigrani su kao Mario i Luigi, neustrašivi kao braća Winchester („Supernatural”), neraskidivi kao Angus i Malcolm Young. Oni su Alen i Nenad Sinkauz, sKLAPAtelji. Nisu jedina braća u svijetu skladanja i kompozicije (premda se kompozicijom u tradicionalnom smislu ne bave), ali kroz povijest smo imali (manje razvikane) krvno-glazbene dvojce kao što su bili Johann Sebastian Bach i Johann Christoph Bach, Franz Joseph i Johann Michael

Međutim, nijedan par braće i sestara nema jednako poznate i jedinke, a nijedan se od njih nije ni bavio filmskom glazbom (pogotovo ne ranija ekipa iz ere prije filma), kao ni drugim zajedničkim eksperimentalnim projektima. Ako smo pogriješili u procjeni, ispravite nas, ali i ovo je jedan od razloga za novu sklapateljsku priču koja poput Twixa dolazi cijela kroz dva dijela. A za nju na karti prst stavljamo na jug Istarskog poluotoka, neslužbeni mu 'glavni grad' Pulu. Mjesto gdje se glazba i film vole još od početaka kinematografije, još od vremena kada je Joyce proklinjao tisuće slavenskih jezika i od svađa s nevjenčanom suprugom bježao u lokalno kino i na lokalne glazbene nastupe.

Alen Sinkauz rođen je 23. lipnja 1978., pravo ljetno dijete koje je stiglo na dan kad je na prvim mjestima glazbenih ljestvica bio funky-disko hit *Shadow Dancing* Andyja Gibba, najmlađeg Bee Geesa. Nenad Sinkauz rođen je 2. svibnja 1980., dan nakon Praznika rada, čime simbolično izbjegava lijenost, a dijeli pak rođendan s Davidom Beckhamom, no tu ne nalazim nikakve druge konkretne poveznice.

U zvuku njihovih nota čuje se odjek djetinjstva, mjesta gdje su ganjali istraživački impuls. „Sjećam se da nas je naš otac snimao na kazetu dok smo bili klinci (od 2. do 4. ili 5. godine) i glupirali smo se s mikrofonom. Pojačani glasovi izazivali su nalete adrenalina tako da smo tijekom jednog od tih *sessiona* i 'probili' zvučnik", piše mi e-mailom Alen Sinkauz. U tom veselom kućanstvu nisu se igrali samo mikrofonom, nego i gitarama, a kad bi otišli noni i nonu u posjetu, nestašni bi prstići prešli na njihov pianino.

Naravno da su roditelji pokazane talente usmjerili u pulsnu osnovnu muzičku školu Ivan Matetić Ronjgov gdje su se obojica predala klaviru, no s predadolescencijom dolazi do formiranja snažnijeg karaktera i asertiranja, postavljanja prema svijetu. Dječaci upoznaju svijet: Neno električnom gitarom, Alen bas gitarom. Oslobađajući se okova klasičnih nota, pronašli su svoj put prema nečem novooblikovanom, nečem što bi kasnije postalo prepoznatljivim potpisom braće.

Srednjoškolski bunt i metal

Srednjoškolski bunt iz njih je provocirao glasne i rasvirane žanrove, istraživanje granica zvuka, ali i decibela, pa je tako u eri supkultura, žanrovski mozaičnoj i alternativnoj Puli pored punka metal bio taj izraz bunta protiv društvenih normi i pronalazak svoje vršnjačke zajednice koja slavi različitost.

Metal pruža prostor za izražavanje individualnosti i podržava kreativnost, dok intenzivni ritmovi i vatreni tekstovi odražavaju intenzivne emocije mladih. Tako i Sinkauzi formiraju svoj metal bend **Dusty Miller**, snimaju tri demo snimke u studiju Ear kod Čotke – onom istom studiju gdje su stvarali Franci Blašković, Kud Idijoti, Fakofbolan, Anti Otpad i brojni drugi pulsni underground bendovi. Održavali su koncerte diljem Pule – ali i Belgije 1997. godine kada su izbacili EP kazetu za Adam Records.

Studentski dani u Italiji

Nakon srednje škole i izleta u metal, životni put formira im talijanski grad Padova i njezin Filozofski fakultet. Za razliku od naših domaćih, talijanski filozofski fakulteti nude studij muzikologije – akademski program koji se bavi proučavanjem glazbe kao kulturnog fenomena i etnomuzikologije.

Muzikologija je interdisciplinarno polje koje uključuje proučavanje glazbene povijesti, teorije, analize, estetike, sociologije, antropologije i drugih aspekata glazbe, a njezini studenti istražuju različite glazbene žanrove, razdoblja i kulture kako bi razumjeli kontekst u kojem glazba nastaje i kako utječe na društvo.

Njezin student bio je stariji Sinkauz, Alen, dok je mlađi Nenad zvan Neno od milja odlučio pokucati na srodna vrata etnomuzikologije. Etnomuzikologija, poput glazbene arheologije, istražuje tajanstvene zvučne svjetove različitih kultura. Ova znanstvena čarolija otkriva

stapica, konste analize, terenska istraživanja i strast prema očuvanju glazbenih carova koje često leže u srcu lokalnih zajednica. U njihovim rukama, svaka nota postaje ključ za otkrivanje priča koje glazba pripovijeda o ljudima, povijesti i kulturi.

Drugim riječima, muzikologija je glazbena potraga kojom se traga za finesama tajanstvenog, a imerzivnog svijeta zvuka, a upravo će po svom eksperimentu sa zvukom braća Sinkauz postati neizostavno skladateljsko-filmsko ime u Hrvatskoj.

Puležani su uskočili u svijet glazbe poput nekih modernih vračeva, a svojom glazbenom improvizacijskom igrom koju stvaraju na, nije pogrešno reći, neponovljivim performansima koji su snimani za film ili glazbeno-scenskim predstavama, postali su nezaobilazni duo u bazenu hrvatske glazbene scene.

Nove bendovske formacije

Prije negoli su ušli u multimedijalni i multimodalni svijet pokretnih sličica, Alen i Nenad nakon srednjoškolske metal avanture bili su dijelom vrlo aktivnog benda **East Rodeo**, kojeg su utemeljili 2002. godine. U njemu Nenad kao *il capitano* surađuje s lepezom međunarodnih jazz i rock glazbenika pritom sljubljujući *avant-rock*, živu elektroniku, *noise*, eksperimentalnu i improviziranu glazbu.

Danas se u bendovskom smislu publici obraćaju znakovitim imenom **Roj osa**. U tom ih je roju troje, a ne može bez trećega – Marca Quarantotta. Glazba koju stvaraju istražuje rubove njihovog dugogodišnjeg prijateljstva i zajedničkog zvučnog stvaralaštva, koristeći digitalnu i analognu elektroniku te manipulirajući električnim i akustičnim instrumentima uživo.

Roj osa - Vexed (ZVUČNI ZID)

izdavanja zvučni zid – revijom najbožjim alternativnim ostvarenja nasuprot estradnoj konfekciji. Roj osa predstavlja Nenada Sinkauza na električnoj i MIDI gitari, elektronici i obradi uživo, Alena na basu za elektroničkim komandama te Marca Quarantotta na bubnjevima i perkusijama.

Iako je tendencija eksperimentu sa zvukom umjesto s klasičnim partiturama ili notama pri oblikovanju autorske glazbe ista u glazbi, nas prije svega zanima filmski okvir. On pak započinje suvremenim igranim filmom „Zvizdan”.

„Zvizdan” (2015).

Dugometražni igrani film „Zvizdan” Dalibora Matanića (u naše vrijeme još uvijek je donekle) kontroverzan ljubavni triptih iz 2015. godine. Matanić u njemu istražuje (ne)mogućnost ljubavi između Hrvata i Srkinje kroz tri desetljeća u zabačenom dalmatinskom mjestu. Goran Marković i Tihana Lazović igraju iste likove u različitim razdobljima, postajući vezivno tkivo radnje.

Alen Sinkauz & Nenad Sinkauz - Three Decades

U glazbenom smislu Matanić se prepušta novovalnim tendencijama pa tako *Amerikom* grupe Idoli, koja igra ključnu ulogu kao zvučni leitmotif, transcendira različite tipove ograničenja i granica, bivajući *soundtrack* zabranjene ljubavi kroz različite epohe.

Unatoč skromnom krajobrazu zvuka koji odgovara trojednoj strukturi, glazba je snažna i učinkovito doprinosi atmosferi filma, posebno ističući se u prvom dijelu s moćnom trubom. Iako je glazba u drugom dijelu skromnija, elektronički zvuk braće Sinkauz efektivno prati radnju i razvoj protagonista Luke, odnosno:

gotovo neprimjetna te se sastoji od dugih tonova. Djeluje jednostavno, no zapravo je izrazito važna, efektna i na više načina uklopljena u film. Elektronički zvuk parira prizornoj glazbi sekvence, dugi tonovi stvaraju napetost i iščekivanje Lukinog cilja, dočim jednostavnost odgovara napuštenim krajolicima koje vizualno prati.”

Rad braće na filmskoj glazbi možda najbolje predočuje upravo rad na Zvizdanu Dalibora Matanića, za čiju glazbu Alen Sinkauz opisuje pristup eksperimentu zvukom:

“ *Kroz zvukovlje techna provukli smo pulsirajuće atmosfere, psihodelične dronove, distorzirane glasove i trepćuće frekvencije. To je bio prvi ozbiljan filmski session zato što većinom skladamo za film kad je snimanje sessiona završeno. Moglo bi se čak reći u našem slučaju da je skladba za film u biti montaža zvuka u postprodukcijskoj fazi. To znači da na film ulaze samo dijelovi snimljenog sessiona ili možda samo dio korištenih instrumenata ili poneki aranžmani. Dakle, sami snimamo, izvodimo, miksamo, produciramo i montiramo glazbu za film. Nemamo običaj notno zapisivati glazbu kad je mnogo brže i efikasnije, bar u našem slučaju, snimiti ju i odmah čuti/vidjeti u kakvom je odnosu sa slikom.”*

U intervjuu za Nacional uoči premijere filma 2015., Alen metaforično opisuje glazbu ove kino-uspjehnice koja im je bila i prag iz svijeta zvuka u svijet slike i zvuka:

“ *Glazba je u „Zvizdanu” ravna suncu, životinjama, prirodi koja sav taj kaos samo promatra i ima svoju frekvenciju. Najteži zadatak je upravo bio pronalaženje te frekvencije koja je stopljena sa slikom. Dakle, umjesto klasičnih tema morali smo pronaći motive u samom zvuku i zadržati tu istu poetiku tijekom cijelog filma. Matanić nam je pritom bio od velike pomoći jer je osjećao i imao viziju na kojim dijelovima želi glazbu.*

„Bosonogi car” (koprodukcija, 2019)

Braća Sinkauz nastavljaju sa stvaranjem u filmu „Bosonogi car”, djelo je to belgijskih redatelja Petera Brosensa i Jessice Woodworth te hrvatske manjinske koprodukcije, a svjetsku premijeru doživio je u programu Suvremene svjetske kinematografije na Međunarodnom filmskom festivalu u Torontu.

Film, snimljen u belgijsko-hrvatsko-nizozemsko-bugarskoj koprodukciji, u potpunosti je realiziran u Hrvatskoj, s Brijunima kao glavnom lokacijom i Pulom. Nastavak prethodnog filma „Kralj Belgijanaca”, „Bosonogi car” prati nove zgrade glavnog lika, Kralja Belgijanaca, koji nakon ranjavanja u Sarajevu završava na otoku nekadašnje Titove ljetne rezidencije.

„Dnevnik Diane Budisavljević” (2019)

Jedan od filmova o kojem se godinama govorilo u suvremenoj povijesti (kinematografije) jest „Dnevnik Diane Budisavljević”, redateljice Dane Budisavljević, o heroini koja je tijekom NDH spasila najmanje sedam tisuća srpske djece.

Ovo moderno remek-djelo domaće kinematografije, koje je uvršteno i u nastavni kurikulum, karakterizira minimalistički pristup u režiji, dok glumci iznose diskretne izvedbe bez pretjeranih gesti, kako to piše Nenad Polimac.

Radi se o umjetničkom djelu koje odiše samozatajnošću, usklađujući se s karakterom same junakinje filma, a tome svakako doprinosi prikladna zvučna slika, odnosno montaža zvuka, braće Sinkauz. Ovim filmom možda najviše demonstriraju svoju tendenciju nepridržavanja predvidljive strukture glazbe, pa atmosferično rastezanje granica zvuka oblikuje neverbalni patos filma.

Iva Kolar, novinarka Ziher.hr, 2019. napisala je u svom filmskom osvrtu kako „dojmljiva glazba braće Sinkauz također pojačava osjećaj muzejske tišine i gotovo bolna suzdržanost Alme Price.”

„Vještice: Povijest magije kroz stoljeća” (2022)

Na stotu obljetnicu švedskog hororca „Vještice: Povijest magije kroz stoljeća” (šved. *Häxan: Ett kulturhistoriskt föredrag i levande bilder*) na motovunskom su brdu u zadnjem izdanju festivala u ovom istarskom gradiću skladali prigodne partiture i izveli ih u gluho doba noći uz pomične slike na srebrnom platnu.

Iskustvo je to koje su filmofili posebno cijenili znajući da je prvi zvučni film prikazan 1927. godine, a dotad je iskustvo i proživljavanje oblikovala živa glazba, što bendova, što orkestrara, ovisno o veličini filma, kao i samog prikazivača.

Tonski pečat

Pri koncertnom izvođenju, naglasak dvojca je na dramaturgiji zvuka i trajanju, a ne klasičnom repertoaru ili jazz glazbi. Nastupaju s različitim ansamblima unutar improvizacijskih okvira kako bi istražili nove dimenzije glazbe, ali i mogućnosti zvuka.

Njihov bend Roj osa produbljuje i širi dogovorene mikro-situacije, usmjeravajući se prema zadanim točkama koje mogu biti tipologije zvuka ili mikro-motivi. Kada stvaraju glazbu za film, direktno je snimaju i montiraju kako bi se uklopila s vizualnim elementima ili podržala željenu dramaturgiju.

Presudna odrednica njihova zajedničkog rada jest održavanje svježine u procesu, čime svaki stil postaje prirodan, a kada stvaraju za film, sekvence od njih dobivaju raznolike stilove. Imperativ jest da glazba funkcionalno djeluje za film, što se može primijetiti u različitim pristupima koje su koristili za filmove poput „Goran” Nevija Marasovića, „Dnevnik Dijane Budisavljević” Dane Budisavljević ili „Zora” Dalibora Matanića, gdje su eksperimentirali s različitim žanrovima, a koliko su to uspješno izveli potvrđuju Zlatne arene za te naslove.

I sigurno se pitate s kojim redateljskim imenom se najviše “slažu”, tko je Burton njihovom Elfmanu, a odgovor je u redatelju Vladislavu Kneževiću, kolegi i prijatelju čiji eksperimentalni filmovi postavljaju glazbu u dijalog s povijesnim kontekstom. Njihov odnos nije samo suradnja, već i komunikacija između prošlosti i sadašnjosti.

Stilistkinja i kroatistkinja Gabrijela Bionda Puljić u doktorskoj disertaciji u multimodalnoj analizi kazališnih drama spominje i glazbeni modus braće Sinkauz, pa se poziva na Suzanu Marjanić koja rad Sinkuaza “ubraja u glazbene performanse s manipulacijom zvučnim efektima”. Kako napominje Marjanić, neki ih glazbeni kritičari uspoređuju s eksperimentalnim glazbenim performansima Laurie Anderson, a oni sami vide se na glazbenom tragu industrijskoga benda Einstürzende Neubauten [(2017: 99) u Bionda 2022: 149)].

Braća Sinkauz postavljaju novi standard u domaćem svijetu skladanja, odmičući se od klasičnih partitura prema eksperimentiranju sa zvukom. Njihova tendencija prema slobodnom oblikovanju zvučne slike, umjesto vezivanja uz stroge note, otvara vrata nesputanoj kreaciji. Umjesto da se ograniče notama na papiru, koriste zvučni eksperiment kao putovanje u nepoznato, gdje svaki ton postaje pigment u slikanju emocionalnog pejzaža.

Pristup im unosi osvježenje u svijet filmske glazbe, izazivajući nas da preispitamo što to znači biti skladatelj. U njihovim rukama glazba postaje živopisno platno na kojem slobodno kroje priče, izvan okvira klasičnih notacija. Eksperimentalni duh Nene i Alena ne samo da oblikuje zvuk za film, već i pomiče granice onoga što smatramo glazbom, potvrđujući da je igra temelj slobode.

Izvori:

Privatna korespondencija s Alenom Sinkauzom

Moć glazbe i ljubavi: Zvizdan (Lucija Šošćarić, FILMOVI.hr)

Motovun Film Festival (Vještice: povijest magije kroz stoljeća)

HAVC: Bosonogi car

Gabrijela Bionda: Stilističko čitanje suvremene hrvatske drame – od dramskoga do

ISKUSTVO NACIONALNIH (DUBRAVKO JAGALO)

Dnevnik Diane Budisavljević: Samozatajno svjedočanstvo o ljudskosti – Ziher.hr (Iva Kolar)

Ovaj je sadržaj financiran sredstvima Agencije za elektroničke medije u sklopu Javnog poziva za ugovaranje novinarskih radova u elektroničkim publikacijama u okviru poticanja novinarske izvrsnosti.

(Visited 330 times, 330 visits today)

BE SOCIAL

Komentari

HOĆU NEŠTO DRUGO IZ
KATEGORIJE "GLAZBA"

HOĆU NEŠTO SASVIM
DRUGO!